

قابل خرید بودن حبس های تأدیبی

د طرح قابل خرید بودن حبس های تأدیبی که با مقدمه آن ذیلا چاپ میشود از طرف آقای دکتر محمد شاهکار تهیه و با تأیید هیئت مدیره کانون وکلا تسلیم جناب آقای نخست وزیر شده است. ما با حسن تلقی ازین ابتکار قانونی امیدواریم طرح زندان های آزاد را نیز تهیه نمایند و ضمناً سایر همکاران ارجمند نظریات خود را در این زمینه اعلام و نیز از این قبیل ابتکارات قانونی تهیه و برای طرح در هیئت مدیره کانون و چاپ در مجله و جلب نظر مقامات رسمی ارسال دارند.

جناب آقای هاشم وکیل رئیس محترم کانون وکلای دادگستری

پیرو مذاکراتی که با حضور هیئت مدیره کانون وکلا با جناب آقای نخست وزیر بعمل آمد طرح زیر برای قابل خریداری بودن حبس های تأدیبی تقدیم میشود تا در هیئت مدیره مطرح و چنانچه تصویب گردید برای اطلاع مقام محترم نخست وزیری و اقدام قانونی ارسال گردد . سیاست جزائی ایران که باید بر مبنای اصلاح مجرمین و پیش گیری از وقوع جرائم باشد با اعزام هر بز هکار بزندان و تشدید مجازات بهبود نخواهد یافت. این تجربه ایست که کلیه کشورهای راقیه با مطالعات عمیق و تحقیقات وسیعی که در علل ارتکاب جرائم و نحوه جلوگیری از آن دارند بدست آورده اند .

با وجود قوانین متعددی که در تشدید مجازات جرائم عمومی بتصویب رسیده عملاً در ارتکاب جرائم نه تنها نقصانی پیدا نشده بلکه تعداد مجرمین و زندانیان بیشتر شده و سیاست

ارعایی - هیچگونه تأثیری نکرده. بقسمی که امروز اغلب از زندانهای عمومی پراز زندانی است و نتایج حاصله از آن نه از نظر اخلاقی و اصلاحی و نه از نظر اقتصادی و مالی قابل قبول نمی باشد. مجرمی که برای اولین بار مرتکب جرم شده و هنوز زندان را ندیده باید او را در بیم و هراس زندان نگاهداشت نه در داخل زندان و از این راه قطعاً نتیجه بهتری حاصل خواهد شد چه مادام که زندان را ندیده از آن بیمناک است ولی در داخل زندان به مطالب و رموزی آشنا میشود که در تخریب روحیه و انحراف او مؤثر خواهد بود.

با اجرای دو سیاست ممکن است این نظر تأمین شود:

اول- تعلیق مجازات و مراقبت محکومین معلق

دوم- قابل خریداری بودن محکومیت های به حبس تأدیبی اعم از ایفکه محکومیت ناشی از جنحه باشد یا آنکه در امر جنائی دادگاه با رعایت تخفیف مجازات حبس تأدیبی تعیین کرده باشد.

۱- تعلیق مجازات- ماده ۴۷ قانون مجازات ایران ناظر به تعلیق مجازات است ولی متأسفانه قانون بهمن ماه ۱۳۰۷ موارد تعلیق را بدون هیچگونه ضابطه و ملاکی محدود کرده و عملاً مجازات های تعلیقی در محاکم ایران دیده نمیشود. تعلیق مجازات و مراقبت محکوم و بیم و امید آنکه دیگر گرفتار نشود در کشورهای دنیا اثرات بسیار رضایت بخشی داده بقسمی که در سالهای ۱۹۲۵-۱۹۴۸ در انگلستان قانون آزمایش و مراقبت زندانی و در سال ۱۹۵۸ - ۱۹۵۹ در فرانسه قانون «تعلیق مجازات با مراقبت» بنصوب رسید و چون کمیسیون وزارت دادگستری طرحی در زمینه تعلیق مجازات تهیه کرده از تصدیع وقت انجناب در این قسمت احترام می شود و امید است که طرح وزارت دادگستری در تعلیق مجازات شامل کلیه محکومیت های به حبس تأدیبی اعم از جنحه و جنایت باشد (با استثنای جرائم مالیاتی و گمرکی و بطور کلی مالی که مربوط به خزانه دولت است که آن مجازات ها باید قابل تبدیل بفرامت باشد).

دوم- قابل خریداری بودن حبس های تأدیبی- در قانون مجازات عمومی فعلی

ایران حبس تأدیبی تا دو ماه قابل خریداری است و بموجب ماده ۴۵ در صورت وجود قرائن مخففه دادگاه میتواند و مجازات حبس تأدیبی را تا یازده روز تخفیف داده یا آنرا تبدیل به غرامت نماید، بنا بر این اگر دادگاه نخواهد یا نتواند (در مورد تعدد جرم) از حداقل مجازاتی که سه ماه است پائین بیاید مجرم که برای اولین بار مرتکب گناهی شده باید قطعاً روانه زندان گردد و لو آنکه جرم مرتکبه فاقد عنصر اخلاقی سوء نیت باشد مثل قتل غیر عمد که بدون سوء نیت انجام شده و با وجود گذشت مدعی خصوصی دادگاه مرتکب را روانه زندان مینماید یا آنکه صرفاً از نظر جهل بقانون مرتکب جرم شده و چون جهل بقانون رافع مسئولیت نیست حتماً باید روانه زندان گردد.

بطور کلی بنیر از جرائم منظور در باب دوم که ناظر به جنحه و جنایات مضر بمصالح عمومی است سایر جنحه ها یا جنایاتی که از طرف دادگاه مجازات تأدیبی برای آن تعیین میشود بایستی در صورتیکه مشمول تعلیق مجازات نشده یا به غرامت تبدیل نگردیده قابل خریداری باشد و این قابل خریداری بودن برای متهمینی است که اولین بار مرتکب جرم شده و زندان ندیده اند و همچنین میتوان در عین حال که مجازات متهم را معلق نمود غرامتی نیز بسود صندوق دولت برای او در نظر گرفت بطور خلاصه کسی که برای مرتبه اول مرتکب جنحه میشود علاوه بر اینکه با اصطلاح معروف «نقره داغ» میگردد و هزینه اخلاص نظم عمومی را تا اندازه ای می پردازد، در بین مجازات تعلیقی نیز میماند و گرنه علاوه بر اخلاص نظم عمومی و داشتن امکانات مالی بر بودجه زندان و امکانات قضائی آن تحمیل میشود.

چرا کسی که مرتکب جرم صدور چک بلامحل میشود و بعلت داشتن پول رضایت مدعی خصوصی را فراهم میکند بخرج دولت بزندان برود که نه تنها اصلاح و بهبودی در وضع اخلاقی او پیدا نمیشود بلکه با معاشرت زندانیان حرفه ای آنچنان بر موز کار آشنا میشود که بار دوم قطعاً راهی پیدا می کند که حقوق مدعی خصوصی را هم نپردازد. این شخص باید جبران تمام خسارات حاصله چه از نظر مدعی خصوصی و چه از نظر دولت که دادسرا و محاکم تشکیل میدهد بپردازد و عنداللزوم در بیم حبس از نظر تعلیق باشد که اگر بار دوم مرتکب جرم شد علاوه بر خسارات و غراماتی که خواهد پرداخت بمجازات که اول برای او تعیین شده بود و مجازات دوم و جمع آن دو محکوم شود.

در اینجا ذکر این نکته لازم است که در بدو امر بنظر میرسد این قانون صرفاً برای متمسکین و پولداران است و اشخاص بی بضاعت که نمی توانند حبس خود را خریداری نمایند باید روانه زندان شوند. در این قانون پیش بینی شده که اولاً محکوم میتواند تقسماً وجه اکتیاع ایام زندانی را با توجه باوضاع و احوال مالی خود بپردازد. ثانیاً در صورتیکه افلاس و عدم بضاعت متهم محرز باشد دادگاه یا متهم را صرفاً به تعلیق مجازات بدون تعیین غرامت محکوم مینماید یا اینکه مجازات را تبدیل به غرامت ناچیز و جزئی می کند که نقداً بپردازد و بقیه آن در ذمه متهم می ماند که اگر - بار دوم مرتکب جرم شد برای این غرامت نیز می تواند مجازات حبس دیگر به بیند بطور کلی امکانات قاضی زیاد است که تبیضی از نظر ملائت یا ناداری متهمین نشود.

با توجه بنکات معروضه پیشنهاد زیر در مورد قابل خریداری بودن حبس های تأدیبی تقدیم میشود:

* * *

ماده واحده - مجازات های حبس تأدیبی صادره از دادگاه های عمومی باستثنای جرائم مندرج در باب دوم قانون مجازات عمومی با توجه بشرایط زیر قابل خریداری میباشد.

۱- نداشتن سابقه مؤثر جزائی متهم.

۲- جلب رضایت شاکی خصوصی.

تبصره ۱- محکومینی که در تاریخ اجرای این قانون تمام یا قسمتی از مجازات مقرر در باره آنان اجرا شده در صورت شمول شرایط مذکور در این قانون میتوانند از آن استفاده نمایند.

تبصره ۲- دادگاه با توجه باوضاع و احوال متهم میتواند میزان خریداری مدت زندان را از قرار روزی صد الی یک هزار ریال تعیین نماید.

تبصره ۳- متهمی که محکوم به حبس قابل خریداری شده میتواند از دادگاه تقاضای تقسیط نماید و دادگاه با رسیدگی باوضاع و احوال مادی متهم تصمیم مقتضی اتخاذ خواهد نمود.

تبصره ۴- برای متهمینی که عدم بضاعت آنان بردادگاه محرزاست دادگاه صادرکننده حکم میتواند مقداری ازوجه اتیاع مدت زندان را نقداً قابل پرداخت دانسته وبقیه را دین متهم بداند که در صورت تکرار جرم یا وجه مزبور از او گرفته شود و یا آنکه بهمان نسبت بزندان برود.

زندانهای باز - چنانچه طرح مزبور (البته با اصلاحاتی که بنظر هیئت محترم دولت وقوه مقننه برسد) تصویب گردد طرح دیگری مربوط به زندانهای آزاد که متهمین را خارج از شهرها مخصوصاً در جزایر بکار می گمارند تا در عین حال که حرفه ای یاد میگیرند کار مثبتی نیز انجام دهند و سربار بودجه دولت نشده و از نیروی قدرت آنان بشود استفاده کرد در دست تهیه است که تقدیم خواهد شد.

با احترامات شایان- دکتر محمد شاهکار